SALA DE LECTURA

Scînteia

JURNALUL ROMÂNIEI 1989 – ACUM DOUĂZECI DE ANI

Numărul 149 | Vineri, 26 iunie 2009 – Luni, 26 iunie 1989 | DISTRIBUIT ÎMPREUNĂ CU JURNALUL NAȚIONAL

AGREGATUL AEROELECTRIC, UN PROIECT FALIMENTAR

Epuizarea resurselor naturale de energie, în special a cărbunelui din Valea Jiului, i-au determinat pe liderii comuniști de la București să se axeze pe energia alternativă. De aceea, spre sfârșitul anilor '80 au apărut foarte multe minihidrocentrale care alimentau cu energie comune și sate. Pe lângă forța apei s-a apelat și la cea a vântului. În urmă cu mai bine de 25 de ani a început execuția unui prototip de turbină eoliană la Întreprinderea de Construcții Metalice – ICM Bocșa, în județul Caraș-Severin. Acest proiect a fost abandonat după decembrie 1989, în prezent România neavând un proiect și un prototip propriu omologat de turbină eoliană.

Pe platoul Semenic din Caraș-Severin mai sunt și acum trei dintre eolienele experimentale, construite la Combinatul Bocșa

Lucrare complexă și frumoasă

Pe platoul Semenic, din Caraș-Severin, există trei eoliene experimentale, dintre care una încă în stare de funcționare. Până după 1990, eoliana a produs curent electric și a fost conectată la sistemul energetic național. Eolienele care funcționează la ora actuală în țară sunt aproape toate second-hand pentru că cererea la nivel mondial este mare, iar cei câțiva producători globali nu pot face față cererilor. Potențialul tehnic exploatabil în România este de circa 3.600MW, cu o producție de energie de circa 8.000GWh pe an. Un potențial tehnic exploatabil de 3.600MW înseamnă în jur de 1.500 turbine eoliene. În iunie '89 ziarul cărășean Flamura publica un mic articol despre eolienele care se construiau la Bocșa. „Eoliana" era considerată cea mai frumoasă lucrare care îndeplinea și rolul de stație-pilot pentru cercetare. Comuniștii care lucrau la ea erau considerați a fi promotori ai spiritului revoluționar, oameni care credeau în necesitatea și utilitatea policalificării. Importanța acordată proiectului o reprezenta și faptul că Nicolae Ceaușescu urmărea mersul lucrărilor prin secretarul de partid pe județ și prin inginerii care răspundeau de întregul proiect.

Ingineri policalificați

În anul 1989, proiectul centralelor eoliene de pe Semenic, concepute și produse integral de români, la uzinele din Bocșa, erau prezentate ca un real succes.

(Continuare în pag. a II-a)

JURNALUL ZILEI

Prima zi dintr-o nouă săptămână. La cel mai înalt nivel al politicii, presa nu consemnează ceva deosebit. Nici o plenară, nici o ședință a vreunui „organ colegial" ori „vizită de lucru" în București sau aiurea, nici o „manifestare", nici măcar vreo „primire" la tovarășul Nicolae Ceaușescu. „La vedere" și mereu prezentă era doar propaganda. Lucruri interesante se petreceau la vecinii maghiari.

În așteptare

Calmul aparent al zilei de vară trebuie că va fi ascuns multe frământări în culisele puterii. Se anunțau zile agitate și dense în evenimente. Pe tăcute și pe nevăzute, funcționarii de rang mai mare sau mai mic care compuneau „aparatul de lucru" al Comitetului Central făceau, probabil, ultimele retușuri prin „materiale", situații, tabele, scheme, planuri și alte hârtii regăsibile astăzi cu bună-știință în descompletata arhivă a Comitetului Central.

Peste nici 24 de ceasuri urma o Plenară a Comitetului Central al PCR, unde avea să se propună realegerea lui Ceaușescu în funcția de secretar general al Partidului la Congresul al XIV-lea.

(Continuare în pag. a II-a)

DIN BANCOTECA „EPOCII DE AUR"

Haz de necaz sau Pariul pe absurd

Cu cât scadența „ceaușismului" se apropia, cu atât vârtos absurdul își intra în drepturi. Decizii care de care mai aberante, venite de la „Cabinetele 1 și 2" sau doar aruncate pe piață de câțiva trepăduși zeloși, făceau ca logica formală „să se ascundă rușinată" (mai rușinată decât materialismul lui Democrit, conform unei ziceri a clasicilor marxismului). De aceea, una dintre zicalele de pomină ale anului 1989 suna așa: „– Ce deosebire este între anul 1939 și anul 1989?/– ?/ – În 1939 ne teroriza Siguranța. În 1989, ne terorizează... ne-siguranța!".

Culmea, cu cât un zvon era mai aberant și mai lipsit de noimă, cu atât el avea mai mari șanse de a fi crezut! Parcă anume pentru a învia proverbul medieval: „Credo quia absurdum" („Cred, pentru că este absurd"), considerat multă vreme ca fiind o adevărată axiomă a dogmatismului.

Drept pentru care – în conformitate cu principiul „haz-de-necaz" –, la Scînteia tineretului am pus în funcțiune o drăcoasă mașinărie a farselor și a păcălelilor. Victime sigure, colegi de bună-credință, dar și personaje gata să înghită orice aberație numai și numai pentru că „vine de sus"!

Începuturile unor asemenea șarje se află în prima perioadă a declinului, adică tocmai pe când Nicolae Ceaușescu a decis achitarea datoriilor externe ale României, printr-o sinistră campanie de privațiuni și de îngrădiri. Farsele, amare, dar, totuși, farse, erau, în felul lor, întemeiate pe încercarea de a trece peste răutățile traiului de fiecare zi, un fel de a face „haz-de-necaz", conform principiului asumat în scris și sub proprie semnătură de fascinantul prieten al gazetei noastre, nenea Fănuș Neagu: „Foaie verde, foi de știr/ Să-i dăm viții cu sictir!".

Una dintre aceste farse nevinovate și suculente care ne-au descrețit pentru ceva vreme frunțile în redacție la Scînteia tineretului a fost următoarea:

Proaspăt întors din concediu, i-am aruncat unui coleg, altmineri un băiat admirabil, o vorbă în vânt. Anume că „ Tovarășul personal" a indicat ca toți turiștii români care vor mai veni în vacanță pe litoral să fie cazați în corturi, direct pe plajă. În hoteluri urmând să fie cazați, în exclusivitate!, turiștii străini, cu prioritate turiștii veniți la odihnă din Occident, aceștia urmând să achite totul numai în dolari, în lire sau în alte monede stabile, sumele odată încasate intrând în contul plății datoriei externe. Lesne de închipuit ce a fost la gura colegului nostru! Și tot lesne de închipuit ce coate ne trăgeam pe la colțuri noi, cei care știam despre farsă și acum îi savuram erupțiile vocale!

Într-un târziu, s-a dus la bufetul redacției să își astâmpere foamea. Aici, ghinion! Coadă până la ușă. Ce să facă bietul om?! S-a așezat la rând, mestecându-și amarul. Aici l-a aflat un alt coleg, om mai calm de firea lui. De data asta fiind și bine montat să joace în hora farsei:

– Dragul meu, trebuie să înțelegi că este vorba despre interesul național.

Cum vulcanicul nostru coleg nu dădea semne a se fi dumirit, companionul a continuat, tot calm și tot măsurat:

– În concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, turismul reprezintă o ramură de bază a economiei naționale. Prin calitatea serviciilor oferite străinilor, el atrage valută. În acest fel, turismul contribuie la consolidarea rezervei valutare naționale, iar, pe această cale, a independenței economice a țării.

– Atunci – a tunat Vezuviul redacțional – să îi spui tovarășului Nicolae Ceaușescu să își facă de-acum încolo socialismul cu străinii!

Când și-a isprăvit tirada, în bufet nu mai erau decât trei persoane: ei doi și Maricica, bufetiera.

Șerban CIONOFF

JURNALUL OMULUI SIMPLU

Rochițe pentru fetițe și spaima unei mame

Viorica Boureanu e din Călărași. „Nu mi-a plăcut niciodată să mă plâng. Am ținut în mine. Poate că de-aia am atâtea riduri acum pe față", își începe povestea doamna Vali. Are 56 de ani. „1989 cred că a fost unul dintre cei mai dificili ani. Lucram la fabrica de confecții Călărași", își amintește femeia venită astăzi în vizită la fiica sa, stabilită în București. Are grijă de nepoțelul de 3 ani. „La lucru era bine. Nu aș avea de ce să mă plâng. Munca era grea, obositoare, mie însă îmi plăcea foarte mult. În fiecare zi trebuia să îți faci planul. Pe formație mică, planul era de 200 de cămăși pe zi. Dar la ele lucram cam 10-15 persoane. Eu puneam nasturii, o alta manșetele la mâini, alte fete gulerele și tot așa. Nu lucram eu singură la o cămașă. Dacă depășeai norma, te plăteau în plus. Salariul meu pe atunci cred că era cam de 4.000 de lei, în condițiile în care o pâine era 3 lei și 50 de bani, ne descurcam. Nu mă pot plânge. Se mai dădeau și prime, dacă erai un angajat bun, dacă nu aveai întârzieri, dacă nu erau reclamații la adresa ta. Am căutat tot timpul să îmi fac munca așa cum trebuie. Mă uit acum la îmbrăcămintea care se face. E strâmbă, plină de ațe pe dedesubt. Păi, noi, după ce terminam o serie de cămăși, de exemplu, luam pauză 10-15 minute, ne așezam linie, la cap de bandă, una lângă alta, și piguleam fiecare cămașă, pe dedesubt și pe față, de fiece firișor de ață, să nu atârne nimic.

Treaba mergea foarte repede, erau mașini electrice. Iar modelele erau extraordinar de frumoase. Îmi aduc aminte că făceam niște rochițe minunate pe care le exportam la ruși. Ei erau înnebuniți după ele. Trebuie să recunosc că eu pe cele două fete ale mele numai de-acolo le îmbrăcam. Se întâmpla să se întoarcă câțiva baloți de haine dintre cele exportate. Ba pentru că găsea ceva descusut, ba pentru că se murdăreau hainele de ceva, mai știu eu. Din diferite motive, la sfârșitul fiecărei luni eram chemați toți angajații la magazinul din incinta fabricii.

(Continuare în pag. a II-a)

Afaceri editoriale pe seama „Tovarășului"

Cu o cadență uluitoare, aproape săptămânal, în fiecare colț al mapamondului, din America de Sud până în Asia, Nicolae Ceaușescu lansa câte un volum din „gândirea creatoare". La mare modă erau și biografiile „Geniului din Carpați", scrise la comandă. Editurile străine, gazetarii, scriitori roiau în jurul liderului din Scornicești, a cărui imagine devenise o afacere profitabilă. Documente provenind din Arhiva Cancelariei CC al PCR, secția agitație și propagandă, din perioada deceniului opt, dezvăluie contactele dintre statul român și edituri prestigioase din lume.

Michel P. Hamelet, deschizător de drumuri

„Gândirea și faptele" lui Nicolae Ceaușescu a fost consemnată în mai toate limbile pământului. Biografii ale „celui mai iubit fiu al poporului" au fost publicate în limba engleză (Donald Catchlove, Stan Newens), franceză (Michel P. Hamelet, Michel Steriade, Giancarlo Elia Valori), spaniolă, germană (Waldemar Besson, Heinz Siegert), italiană (Carlo Salinari), sârbo-croată (Dimce Belovski), turcă (Ilhan Cevik, Fevzi Șirinli), japoneză (Goichi Kusano), finlandeză, portugheză, ebraică, greacă, arabă și... urdu.

Prima biografie a lui Nicolae Ceaușescu a fost scrisă și publicată în Occident de ziaristul francez Michel P. Hamelet (1971). Imediat cartea a lansat o modă. În deceniul opt, ziariști, scriitori, publiciști din diferite colțuri ale lumii au consacrat liderului român tomuri voluminoase. În scurt timp, „viața și personalitatea" sa au devenit o afacere editorială, de pe urma căreia a câștigat toată lumea. Editorii și autorii și-au „tras" venituri consistente din comisioane și vânzări, în timp ce regimul de la București a plusat la capitolul „imagine".

Hanna Zemer, redactor-șef la ziarul israelian Davar, a aplicat cu succes rețeta unui volum consacrat lui Nicolae Ceaușescu. Mai întâi, a realizat în 1974 un „amplu" interviu cu „tovarășul". Apoi a propus publicarea unui volum, care să includă o prefață, capitole traduse din lucrarea „Nicolae Ceaușescu", publicată de Heinz Siegert în RFG, precum și fotografii și documente privind evoluția relațiilor dintre România și Israel. Odată apărut volumul, Ministerul Afacerilor de Externe român (MAE) a achiziționat 300 de exemplare (1976).

„Ceaușescu, România și arabii"

Despre Nicolae Ceaușescu au scris și arabii. Hamdi Fouad, publicist egiptean, colaborator al ziarului Al Ahram, a elaborat lucrarea „Ceaușescu, România și arabii". Pentru documentare vizitase personal România și îl intervievase pe Nicolae Ceaușescu, în două rânduri (1972, 1974). Volumul a apărut la Editura Rose El Yussef din Cairo, într-un tiraj inițial de 3.000 de exemplare, numai MAE achiziționând cărți în valoare de circa 3.000 de dolari. Totodată, autorului i s-a acordat o compensație de 400 de dolari, pentru „cheltuielile legate de redactarea definitivă (dactilografiere, controale stilistice etc.)".

(Continuare în pag. a III-a)

JURNALE PERSONALE

26 IUNIE

Ne-am trezit subit, în ziarele de luni 19 iunie, cu mitinguri ținute în toată țara pentru a protesta „cu indignare" în fața provocării fasciste, anticomuniste, antiromânești ale ungurilor, ale Ungariei, cu prilejul reînhumării fostului secretar al partidului, Imre Nagy, executat în urma „contrarevoluției" din Ungaria din 1956. La mari întreprinderi din Capitală, în județele limitrofe graniței cu Ungaria, în Cluj, Satu Mare etc.

Au fost convocați duminică 18 iunie 1989 mii de oameni care nici n-au auzit, probabil, cine a fost în Ungaria și au trebuit să accepte trimiterea unor telegrame de protest și indignare comandate de sus pe tema dată. În realitate, se pare că n-a fost decât o înmormântare (de data aceasta cu toate onorurile) a unei personalități ungare și a altor trei sau patru foști lideri ai partidului, la care au participat cca 300.000 de cetățeni care n-au manifestat în nici un fel împotriva României.

Cert e că s-a bătut 2-3 zile toba indignării, ca apoi totul să se stingă. Peste două săptămâni, conducerile tuturor partidelor comuniste frățești vor fi oaspeți ai României. Gafa s-a comis, relațiile cu Ungaria, deja precare, din cauza politicii lui, au mai fost încă o dată subțiate deliberat dintr-o inițiativă unică, specializată în gafe diplomatice.

Toate ziarele sunt pline de telegrame ale comunelor, ale CAP-urilor, ale județelor în care se anunță realizarea unor recolte record de orz: 8.000-8.500 kg orz/ha, la Institutul de Cercetări pentru Cereale Fundulea 9.800 kg/ha, iar recordul recordurilor, cea mai mare producție atinsă vreodată la orz în România din toate timpurile, ghiciți unde s-a realizat? La Scornicești, 11.500 kg/ha, cu 1.700 kg/ha mai mult decât toți savanții și cercetătorii de la Fundulea!!!

(Continuare în pag. a II-a)

AGENDA ELENEI CEAUȘESCU

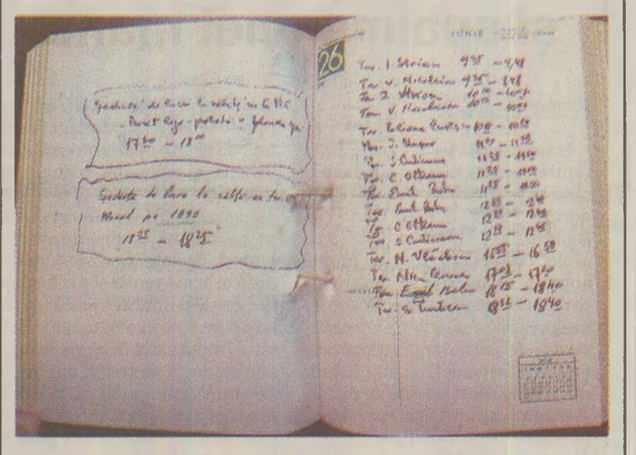

Luni, 26 iunie 1989, programul de primiri la Cabinetul 2 a început la 9:25 și s-a încheiat la 18:40.

O listă lungă de demnitari a fost astfel înregistrată din anticamera biroului Elenei Ceaușescu. Mulți dintre ei vor fi fost chemați în legătură cu regia și scenariul Plenarei CC al PCR și a ședinței MAN din zilele următoare. Astfel poate fi înțeleasă prezența secretarilor CC Emil Bobu (de patru ori), Ion Stoian și Constantin Olteanu (de câte două ori), a șefului Cancelariei CC, Silviu Curticeanu (de trei ori), și a șefului Protocolului, Vasile Nicolcioiu (de două ori). Au mai fost la Cabinetul 2 Ion Ungur (ministrul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale), N. Vlădescu și, separat, Poliana Cristescu și Nicu Ceaușescu (Poliana fiind reținută mai mult decât fiul ei cel mic).

Între orele 17:30-18:25, cu o pauză de cinci minute, s-au ținut două ședințe prezidate de Nicolae Ceaușescu. Prima dintre ele – proiectul-lege privind protecția și folosirea apei și cealaltă pe tema planului pe 1990.

În „sălița" cu o capacitate de 10-15 persoane, unde se țineau asemenea ședințe restrânse, nu exista aer condiționat. Aparate de aer condiționat nu existau nici la cabinetele 1 și 2, nici în reședințele Ceaușeștilor. Cu atât mai puțin în cele ale miniștrilor și celorlalți demnitari. Din spusele generalului (r) Ion Coman, secretar al CC cu probleme speciale în 1989, programul de austeritate energetică impus țării se aplica și în instituțiile puterii. Periodic, iarna, Tovarășa trimitea pe câte cineva în control inopinat să depisteze resouri, radiatoare ori ventilatoare în sediul CC. Suferind de arterită, Ion Coman își instalase, cu fereală, un radiator. Iar secretara înștiințată de colegi binevoitori îl ascundea la control. Tovarășa însăși, mai friguroasă, își primea vizitatorii, purtând pe umeri cojocul în care-o prinsese și moartea. Iar în canicula verii era și mai rău.

Mesianismul Tovarășilor anestezia însă și simțurile și judecata celor care împărțeau plăcerile puterii cu ei.

Lavinia BETEA

CRONICA NEAGRĂ

Studenții străini le lucrau pe românce și pe față și pe dos

Complexul studențesc „Tudor Vladimirescu" din Iași era în 1989 împânzit de studenți străini. De regulă, aceștia locuiau în câteva cămine destinate lor, prea puțini având apartamente închiriate în oraș. Cu toții erau foarte bine supravegheați. Pentru a ști ce învârt, ei au fost cazați la etajele inferioare ale căminului T7-8, acolo unde stăteau și rugbiștii sau sportivi de pe la alte „arme", unii dintre ei studenți la Educație Fizică și Sport, însă majoritatea colaboratori ai Securității sau Miliției. Pentru că se făcea multă bișniță, astfel de locuri colcăiau de prostituate, amatori de comerț, informatori, delicvenți, toată fauna cea vestită a orașului. Mașini de fițe doar la studenții străini găseai pe atunci. Și tot în zonă erau foarte mulți arabi fumători de Kent, Assos, Camel, țigări considerate adevărată valută la acea vreme. Cei mai săraci serveau masa la o sală specială dintre cele trei ale unei cantine uriașe, considerată alături de căminul T 17 din complex una dintre cele mai mari edificii studențești din estul Europei. Aici arabii mâncau pui fript cu cartofi prăjiți și primeau ca desert prăjituri fistichii (față de mere, de care aveau parte românii noștri). Prânzul lor era considerat un adevărat festin față de cel al studentului de rând, unde legea era făcută de carnea de oaie super-extensibilă și peștele ieftin, plin de oase. Sau dacă studentul era norocos pescuia în farfurie o bucată mare de slănină de care era prinsă o mică șuviță de carne macră. În fața căminelor străinilor, taximetriștii își făcuseră neoficial chiar stație. Acolo erau cazați negri de prin țările africane socialiste, sărmani tineri din Coreea de Nord, dar și alte naționalități.

(Continuare în pag. a II-a)

CALENDAR

26 iunie (Luni)

Soarele a răsărit la 5:32 , a apus la 21:04

Luna a răsărit la 0:42, a apus la 13:33

Sărbătoare creștină: Cuviosul David din Tesalonic; Sfântul Ierarh Vigiliu de Trento

S-a întâmplat la 26 iunie 1989

Africa de Est era amenințată de cea mai catastrofală invazie de lăcuste din ultimii 30 de ani, a anunțat președintele Organizației de control pentru lăcustele deșertului din Africa de Est (DLCO – EA). Aldo Ajo Deing, la cea de-a 34-a reuniune a organizației, desfășurată la Addis Abeba. Din DLCO – EA făceau parte reprezentanți ai Etiopiei, Djibouti, Kenyiei, Somaliei, Sudanului, Tanzaniei și Ugandei.

Ramona VINTILĂ

Pagini realizate cu sprijinul AGERPRES

AGREGATUL AEROELECTRIC, UN PROIECT FALIMENTAR

(Urmare din pag. I)

Virgil Uturaș, pe atunci subinginer, s-a ocupat direct de construcția și de montarea acestor turbine eoliene pe Muntele Semenic. El îi spunea acum 20 de ani reporterului că turbina eoliană este o lucrare de mare complexitate, mai ales că angajații ICM Bocșa erau obișnuiți în special cu construcții metalice, total diferite de ceea ce partidul le cerea. La jumătatea lui iunie '89, partea de construcție metalică era finalizată, pilonii fiind montați pe Vârful Gozna, de pe Muntele Semenic. Lucrarea presupune și o parte de automatizare și robotizare de care s-a ocupat inginerul Viorel Florei. Subinginerul Virgil Uturaș a fost însă cel care a conceput și realizat, împreună cu brigada condusă de Constantin Popescu, lanțul cinematic. Specialist în sudură, Virgil Uturaș a trebuit să se policalifice. A învățat aproape tot ceea ce știa un inginer electronist, mai ales că avea în subordine doi ingineri de specialitate, dintre care unul cu două facultăți. De partea mecanică, unicat de altfel, a răspuns inginerul Herman Kohl. În secția pe care o conducea s-a realizat toată instalația mecanică și s-au făcut și încercările de subansambluri. Cu toate că făcea parte din programul de cercetare, eoliana nu-i scutea pe angajații ICM Bocșa de sarcinile de producție.

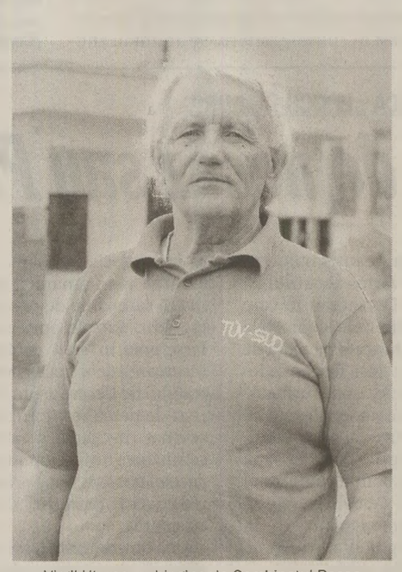
Virgil Uturaș, subinginer la Combinatul Bocșa

Adaptarea la cerință a fost vitală

Pentru presa de atunci, oamenii de la ICM Bocșa erau avizi ori pasionați de tehnică nouă, mai ales că pe durata acestui proiect au avut de înfruntat foarte multe obstacole, de multe ori lucrările la diferite porțiuni ale eolienei complicându-se foarte mult. Una dintre aceste probleme a fost elicea. Pentru Eduard Berenyi, elicea eolienei a fost ultima lucrare înainte de pensionare. Berenyi este cel care a botezat turbina eoliană: agregat aeroelectric. Este evident că nu s-a putut publica în ziar care au fost problemele cu care s-au confruntat cei din echipa de cercetare. Mesajul pe care trebuiau să-l transmită muncitorii bocșeni a fost repetat întruna ca într-o piesă de teatru: „ne-a plăcut noul", „nu am fugit de greu", „a fost greu la început, dar acum nu", „adaptarea la cerințe noi a devenit vitală" etc. Planul bocșenilor era să fabrice zece agregate aeroelectrice lunar, pe lângă 33 de macarale-turn și alte produse. Țința era să se ajungă la un grup de 300 de turbine eoliene care urmau să pulseze în sistemul național. Inginerul Victor Creangă, directorul de atunci al ICM Bocșa, le spunea celor din grupul de cercetare că trebuie să urgenteze munca la proiect pentru a putea prinde atât contracte interne, cât și externe. Inițial, s-a pus problema importului elicelor care trebuiau să fie echilibrate dinamic, un lucru complex. S-a renunțat rapid la idee, astfel că bocșenii au construit aceste piese, deși până atunci nu mai făcuseră așa ceva. Turbinele, așa cum arată ele acum pe Semenic, nu seamănă prea mult cu planurile inițiale, proiecte care au trebuit să fie modificate aproape în totalitate. Cel mai greu a fost montarea palelor la elice, pentru că era nevoie de schele și se lucra la mare înălțime pe un vânt năprasnic.

Proiectul eolianei a trebuit modificat

„Turbina noastră este o stație-pilot ce are caracter de cercetare. Să nu uit, deși complicată, aș putea spune chiar sofisticată, ea exclude, în totalitate, importul, se bazează numai pe gândire românească", spunea în iunie '89 subinginerul Uturaș. 20 de ani mai târziu. Iunie 2009. Din echipa de specialiști de la Bocșa, care avea în jur de 20 de persoane, cei mai mulți au murit sau au emigrat. Virgil Uturaș este acum pensionar. A rămas în Bocșa. Povestește cu nostalgie despre acest proiect eșuat, dar care ar putea fi reluat în orice moment dacă ar exista finanțare și interes din partea statului român. El consideră că Guvernul ar trebui să impună investitorilor în parcuri eoliene execuția parțială a turbinelor în fabricile din România. „Lucram la Secția 250 de Mașini Agricole și Utilaj Complex din combinatul de la Bocșa. Acolo s-au născut turbinele eoliene românești. Inițial, cei de la partid au vrut să le importe din Olanda. Apoi au venit directive că ele trebuie construite în țară. Proiectarea s-a făcut la Timișoara de niște adevărați profesioniști. Montarea lor pe munte a fost cu totul altă aventură, pentru că trebuiau modificate în proporție de 80% de la proiect, pentru a le face să funcționeze și să reziste. S-a improvizat însă, cu răspundere, pentru că pe vremea aceea, dacă dădeai greș, plăteai cu capul", își amintește Virgil Uturaș.

„CCSITEH Timișoara le-a proiectat, iar noi am început lucrul la ele prin 1984-1985. RENCO ne făcea reductoarele, tot restul îl făceam noi. În 1989 a fost recepționată și dată în funcțiune stația-pilot de pe Semenic. A fost legată la sistemul energetic național și chiar a funcționat. Una a funcționat în 1989. Planul era de a construi pe Semenic nu mai puțin de 300 de turbine eoliene, coincidență de cifră cu puterea, pentru că fiecare eoliană avea puterea de 300 de kilowați. Semenicul este o zonă foarte bună pentru un astfel de proiect. Din măsurătorile de atunci se știa că este foarte favorabil vântul: 94% era optim pentru funcționare. În 1989 a fost o avarie, după care a venit Revoluția și s-a abandonat lucrarea la prima turbină. Apoi s-au mai ridicat două tot pe Semenic, dar alea nu au mai fost puse în funcțiune și nu au mai dat curent la sistemul național. După Revoluție s-a sistat toată investiția, din lipsă de bani. Proiectul ar putea fi reactivat. Structura metalică există la cele trei turbine de pe Semenic, sigur ar da rezultate, pentru că a fost un studiu serios făcut pentru optimul de vânt", a mai adăugat Uturaș.

Ruină și regrete

După 1990, s-a mai lucrat vreo doi ani la proiect, dar apoi totul a căzut în uitare. Eolienele de pe Semenic par acum niște monștri puși în vârf de munte pentru alungarea spiritelor rele. Nimeni nu a mai fost interesat să conserve măcar acest proiect. Însă tot timpul e cineva acolo, în special la eoliana mare. Paznici. La Bocșa mai există trei turbine într-una dintre halele actualului combinat bocșan. Ruginesc. „Se vorbea să facem astfel de eoliene și pe malul Mării Negre, și pe o platformă din Munții Făgăraș. Se vorbea să facem și turbine de 1.000 de kilowați. De toate s-a ales praful: și de eoliene, și de uzina din Bocșa. Iar echipa s-a destrămat", regretă Virgil Uturaș. Fostul subinginer, actual pensionar, confirmă că nu s-a importat nimic pentru acest proiect, totul făcându-se la Secția 250 de la uzina bocșană. Are regrete că proiectul a „murit" și consideră că așa ar trebui să simtă toată lumea, mai ales că energia care se poate produce este extrem de ieftină, iar costul de întreținere era atât de scăzut, astfel că energia ar fi mai ieftină decât cea produsă de hidrocentrale. Acum, câmpul de eoliene visat este departe de a mai fi realizat vreodată, pentru că zona a fost declarată rezervație naturală, având statutul de parc național: Semenic – Cheile Carașului.

(au consemnat Mircea OPRIȘ și Adrian MOGOȘ)

DIN ARHIVA MINISTERULUI DE EXTERNE

Rezso Nyers a fost ales președinte al PMSU

I. În continuarea telegramei noastre nr. 021 197, vă informăm că la Budapesta a fost dat publicității comunicatul plenarei CC al PMSU (Partidul Muncitoresc Socialist din Ungaria, *n.r.*) desfășurată în zilele de 23 și 24 iunie 1989, în cadrul căreia au fost hotărâte schimbări în conducerea Partidului Ungar.

Plenara a hotărât convocarea viitorului congres al PMSU la 7 octombrie a.c. și a dezbătut situația actuală a partidului și măsuri pentru viitor în contextul noilor realități din Ungaria. În funcția de președinte al PMSU a fost ales Rezso Nyers.

Totodată, a fost aleasă, ca organ de conducere colectivă a PMSU, o președinție formată din patru membri: Rezso Nyers, președintele PMSU, Karoly Grosz, secretar general al PMSU, Miklos Nemeth, primul-ministru, și Imre Pozsgay, ministru de stat. Plenara l-a eliberat din funcția de secretar al CC al PMSU pe Janos Berecz, care urmează să primească alte sarcini pe linie de partid. Totodată, au fost aleși secretari ai CC al PMSU Janos Barabas și Jeno Kovacs (primul a fost secretar la Capitală, iar al doilea șef de secție la CC al PMSU).

La propunerea președinției partidului, Biroul Politic al PMSU a fost lărgit de la nouă la 21 de membri, sub denumirea de Comitet Politic Executiv, ca organ de lucru. Din acest organ fac parte Janos Barabas, secretar al CC, Laszo Boros, director tehnic al IS de construcții a județului Gvorsopran, Robert Burgert, director general al Combinatului agricol Babolna, Jozsef Dudla, prim-secretar al Comitetului județean de partid Borsod-Abauj-Zemplen, Gyorgy Fejti, secretar al CC, Karoly Grosz, secretar general al PMSU, Laszo Gyurieza, prim-secretar al Comitetului de partid al județului Veszprem, Csaba Hamori, prim-secretar al Comitetului de partid al județului Pest, Lajos Hegedus, președintele Cap „Erdei Ferenc" din Harta, Gyula Horn, ministrul Afacerilor Externe, Pal Ivanyi, secretar al CC, Mihaly Jaszo, prim-secretar al Comitetului de partid al orașului Budapesta, Jeno Kovacs, secretar al CC, Miklos Nemeth, primul-ministru, Rezso Nyers, președintele PMSU, Maria Ormos, rectorul Universității „Janus Pannonius" din Pecs, Imre Pozsgay, ministru de stat, Rajk Sandorne, prim-secretar al Comitetului de partid al orașului Gyongyos, Ilona Tatai, director general al întreprinderii Taurus, Laszlo Varga, președintele Consiliului popular al județului Zala, Pal Vastagh, prim-secretar al Comitetului de partid al județului Csongrad.

CC al PMSU a decis să propună candidatura lui Imre Pozsgay pentru funcția de președinte al Republicii în cazul în care Parlamentul ungar va adopta legea privind înființarea acestei funcții. CC a hotărât, prin vot, componența delegației PMSU la negocierile tripartite (cu opoziția), care va fi formată din Rezso Nyers, Imre Pozsgay, Gyorgy Fejti și Pal Ivanyi.

II. În cursul dimineții de astăzi, 16 iunie 1989, ambasadorii țărilor socialiste au fost invitați la CC al PMSU, unde noul președinte al Partidului Ungar, Rezso Nyers, și secretarul general, Karoly Grosz, au făcut câteva precizări pe marginea plenarei CC și un răspuns la întrebările ridicate de unii ambasadori.

K. Grosz, care a luat primul cuvântul, a arătat că în momentul de față în fața PMSU se pun multe probleme cu caracter practic. La Conferința Națională a partidului din mai 1988 nu s-au putut stabili măsurile și, în mod deosebit, modul de acțiune față de noile realități și evoluții din Ungaria. Încă din mai 1988 s-a știut că modul vechi de acțiune nu mai corespunde, dar nu s-a avansat nici o măsură concretă specifică acestei situații. Situația economică grea, ca o acumulare a celor patru decenii de existență a orânduirii socialiste din Ungaria, nu trebuie să ducă la negarea unor rezultate obținute în această perioadă, nici la eforturile în direcția inițierii unor reforme.

Schimbarea modelului economic s-a evidențiat pe parcursul acestor ani și a apărut ca o necesitate că rolul pieței nu poate fi exclus, dar nu a fost clar ce model trebuie adoptat în condițiile unei economii de piață. În rândurile PMSU există multă confuzie. La o parte din membrii de partid s-a creat iluzia că schimbările din conducerea partidului efectuate la Conferința națională din mai 1988 ar constitui garanții suficiente. Partidul nu a fost pregătit pentru schimbări atât de mari ca acelea care au loc în prezent. S-au formulat dorințele, dar nu și mijloacele prin care acestea ar putea fi realizate. În același timp, nici conducerea partidului, CC și comitetele județene nu au fost pregătite pentru schimbări atât de mari. Disputele care au apărut nu au putut fi orientate și, din această cauză, s-a ivit pericolul scindării partidului. Recenta plenară a CC al PMSU a evidențiat necesitatea unor schimbări, în structură și cadre, și a dat noi orientări mișcării interne din partid. S-a ajuns la concluzia că înnoirea partidului nu poate fi ruptă de înnoirea societății. Partidul, în noile condiții, trebuie să devină un atelier de direcționare politică și să nu își aroge sarcini care revin altor foruri, întrucât experiența a dovedit că nici sarcinile proprii nu le-au putut cuprinde pe toate. În viitor, Guvernul va trebui să răspundă în fața Parlamentului de modul în care organizează viața socială. În condițiile pluralismului politic, PMSU va fi pus într-o situație de competiție cu celelalte partide și organizații. El va trebui să se retragă din acele domenii ale vieții sociale care intră în competența statului. Plenara a stabilit elaborarea unui nou program care să fie adoptat de congres. Referindu-se la noile modificări din structura conducerii PMSU, s-a subliniat că fostul Birou Politic nu a putut cuprinde întreaga arie de probleme ori, prin noua măsură adoptată, Comitetul Politic Executiv are o bază și rădăcini mult mai largi, în sensul că acesta a cooptat în sânul său mai mulți prim-secretari de județe și reprezentanți ai unor întreprinderi. S-a renunțat la secretariatul partidului, încă de la Conferința națională din mai 1988, și s-a creat președinția PMSU, formată din patru persoane. Președintele PMSU este conducătorul numărul unu al partidului, care va răspunde de relațiile internaționale ale PMSU și de raporturile cu partidele și mișcările alternative din țară.

Secretarul general al PMSU se va ocupa cu problemele vieții interne de partid. Va lucra în strânsă colaborare cu președintele partidului. Luând cuvântul, președintele PMSU, Rezso Nyers, a arătat că recenta plenară a acordat un loc important relațiilor internaționale ale Partidului Ungar și a stabilit necesitatea dezvoltării legăturilor cu Europa occidentală și, în această direcție, a colaborării cu partidele frățești. Speră să găsească înțelegerea și sprijinul partidelor și țărilor frățești în activitatea pe care o desfășoară pentru reînnoirea societății ungare. Dacă reformele din RPU vor conduce la rezultate pozitive, acest lucru va permite și celorlalte țări socialiste să studieze și să preia din experiența ungară. Faptele vor dovedi dacă drumul pe care a pornit Ungaria este cel just.

III. În cadrul întâlnirii, au luat cuvântul ambasadorii Poloniei, Cehoslovaciei, Bulgariei și Vietnamului. În cuvântul lor, toți vorbitorii l-au felicitat pe Rezso Nyers pentru noua funcție și au formulat câteva întrebări. Dintre întrebările puse de ambasadorul polonez, am reținut-o pe cea legată de cine va conduce delegația ungară la reuniunea CPC de la București. S-a răspuns că, în principal, există deja o hotărâre, care va fi anunțată public în câteva zile. Rezso Nyers a ținut să precizeze că, spre deosebire de Janos Kadar, care nu era membru al Biroului Politic, noul președinte al partidului este, în primul rând, membru al Comitetului Politic Executiv, ale cărui ședințe le va conduce.

Traian Pop

Document din volumul: 1989 - Principiul dominoului. Prăbușirea regimurilor comuniste europene, Ediție de: Dumitru Preda și Mihai Retegan, București, Editura Fundației Culturale Române, 2000, p. 118-123

JURNALUL OMULUI SIMPLU

Rochițe pentru fetițe și spaima unei mame

(Urmare din pag. I)

Eram așezați pe sectoare: sectorul 1, sectorul 2... și ne strigau pe rând să venim să ne alegem ce ne dorim. Ne prezentam cu legitimația ca să arătăm că lucrăm acolo, că eram foarte mulți angajați, nu ne știau pe fiecare în parte, și ne alegeam de acolo tot ce ne doream. La salariu ne rețineau suma de care am cumpărat. Prețurile hainelor erau însă foarte mici comparativ cu cele de piață, așa că îmi convenea să iau cămăși, pantaloni pentru soțul meu, compleuri foarte frumoase pentru mine, nu mai spun de îmbrăcămintea pentru copii cât era de ingenios croită. Toate erau pentru export și întotdeauna cele trimise la export erau mult mai frumoase decât ce se vindea prin magazinele românești. Pe lângă salariul pe care îl aveam, reușeam lună de lună să mai strâng bani frumoși, pentru că eu lucram și acasă. Acum nu mai am de ce să mă ascund, de fapt, cred că și acum se face la fel. Luam modele de la diferite rochii sau fuste și făceam și eu acasă. După care le vindeam. Unele dintre noi le făceau chiar în unitate, la fabrică. Mie mi-era frică, mai ales că mai erau persoane invidioase care părau. Știu că au fost persoane sancționate pentru că fuseseră prinse că lucrau în plus, dar pe șestache, nu pentru producția noastră, ci le luau acasă și le vindeau. Eu cred că aveau și pile acele persoane, pentru că nu știu cum de puteau ele să iasă cu îmbrăcămintea din fabrică. Ori erau mână în mână cu portarul, habar n-am. Știu doar că și eu lucram acasă și îmi ieșeau bani frumoși. Timp aveam berechet, pentru că intram dimineața, la 6:00, și ieșeam pe la 3:00 după-amiaza. După ce îmi terminam treburile prin casă, spre seară mai croiam o bluză sau o rochiță de copil. Soțul meu lucra la o carmangerie și iarăși nu am dus lipsă de carne în familie. De aceea zic că în acea perioadă nu prea am avut probleme cu banii sau cu mâncarea. Am avut însă și noi necazuri. Fiica noastră mai mică avea un fel de neg la mână. Nu știu cum îi apăruse. Am fost cu ea la doctor la noi, în Călărași. Au ținut-o vreo trei săptămâni în spital. I-au făcut o incizie încercând să vadă ce e acolo, dar mâna i s-a infectat, a început să se umfle și atunci medicul Ghigeanu a hotărât să ne trimită la București. Am ajuns la Spitalul Grigore Alexandrescu. Acolo venise și o echipă de doctori de la minister, parcă așa țin eu minte. S-au uitat la mână și doctorul Parota parcă îl chema, nu mai știu sigur, că au trecut ani mulți de-atunci, mi-a spus că în urma biopsiei a reieșit că ar fi fibrosarcom, cancer adică, și că e posibil să-i amputeze mâna ca să o poată salva. Mi-a zis așa: «Vorbește cu soțul tău și gândește-te: dacă vrei să o operăm, dar riscul e mare și e posibil să se infecteze, să se răspândească în tot corpul și să nu supraviețuiască fetița, sau dacă vreți să-i amputăm mâna, ca să nu se răspândească celulele canceroase în organism». Nu știam ce să fac. Eram distrusă. Am vorbit cu soțul meu și am hotărât să o operez. Am dat semnătura și după câteva zile au operat-o. Intervenția chirurgicală a durat aproape trei ore. Și acum fetița mea cea mică are la mâna dreaptă o ditamai gaura, de unde i-au scos gâlma aceea. La numai câteva ore după operație, fetița a început să miște mâna. Asistenta mi-a zis: «Mămico, ai scăpat, nervul nu a fost afectat, fetița o să-și poată folosi mâna». După câteva zile, am plecat fericită acasă. A fost totul bine vreme de vreo patru ani, apoi iar s-a umflat locul unde fusese gâlma. Am venit de urgență la spital. «Trebuie operată din nou», mi-a zis doctorul. Altă încercare. Alte emoții. Biopsia a arătat însă că nu mai avea nimic. A fost minune dumnezeiască, mai ales că fata nu urmase nici un tratament. Acum fetița mea are un copil, un băiețel de 3 ani, de care mai am eu grijă, are serviciu, este bine, mâna nu a mai deranjat-o. În anul acela însă am crezut că nu o să-mi reziste inima. Cred că niciodată nu am fost atât de speriată precum am fost atunci când copila mea era la un pas fie de a muri, fie de a-și pierde mâna."

(a consemnat Carmen PREOTEȘOIU)

JURNALUL ZILEI

(Urmare din pag. I)

În primele zile din iulie, Ceaușescu urma să îi primească în calitate de gazdă pe liderii partidelor și statelor comuniste din Europa de Est membre în Organizația Tratatului de la Varșovia. Avea să fie ultima întâlnire dintre Mihail Gorbaciov și Nicolae Ceaușescu, pe terenul acestuia din urmă.

O zi liniștită în agenda lui Ceaușescu

Pentru Nicolae Ceaușescu trebuie să fi fost o zi obișnuită. De la reședința din Primăverii a ajuns „la birou", adică în sediul Comitetului Central din Piața Palatului, numită pe atunci a Republicii. După metafora găsită cândva de un poet, în cazul Lui, cabinetul de lucru era însăși țara. Trecând peste hiperbolă, Ceaușescu avea biroul propriu-zis într-o încăpere mai mult sau mai puțin obișnuită din sediul CC. „Cabinetul 1", i s-a spus acelui spațiu, apoi, prin translație de sens, formula s-a transferat asupra ocupantului. După criterii de selecție cunoscute și necunoscute, în funcție de zi, de probleme sau de dispoziție, prin fața Lui se perindau politicienii zilei. Cum lucra mai-marele partidului și statului în ultima perioadă a povestit Silviu Curticeanu, șeful Cancelariei Prezidențiale, în cel mai recent volum de memorii.

Toane de președinte

„Citește orice material pe diagonală, scrie domnia-sa, zice acum una și mâine alta, nu mai este stăpân nici măcar pe propriul său program, lăsând ca acesta să fie încropit de mine din vorbele lui aruncate la întâmplare, pe unde vrei și pe unde nu vrei; în ședințe ce nu se mai termină, în mașină, la un dineu, în pauza unor convorbiri internaționale, pe scări, la telefon sau mai știu eu pe unde și prin ce mijloace, cere un studiu, o analiză, un raport, după cum o problemă sau alta îi trece prin cap, fixează termene scurte pentru elaborarea lor și pretinde ca, în raport de vorbele lui, spuse nu de puține ori la vreme de mânie, să-i stabilesc programul zilnic. «Curticeanu, ce facem azi?» (...) Tot mai des în ultimul timp nu citea materialele, le răsfoia doar prin ședințe și, dacă lucrurile ieșeau prost, se răzbuna pe mine zicând, dimpreună cu soția lui, că eu nu le dau lucrările la timp. (...) Dacă nu are timp sau chef, îmi lasă mie plăcerea de a comunica miniștrilor observațiile sale, pentru ca aceștia să aibă ocazia să mă înjure, e drept nu fără temei, în primul rând pe mine. Dacă observațiile le face direct Ceaușescu «în particular» sau în ședințe, atunci mulți dintre cei vizați le și notează, nu mă mai înjură în gura mare pe mine, ci, probabil, dacă nu le este frică și de umbra lui, «în gând», pe el."

În trecut, coreenii din Nord se mobilizaseră exemplar la vizitele oficiale ale „Tovarășului" la Phenian. În 1989, l-au aniversat și pe Eminescu FOTO: Arhivele Naționale

Strategii „de imagine"

La Phenian sau la București, precum la Paris, propaganda funcționează după aceleași principii. Propaganda externă se ocupa cu „promovarea imaginii" unei țări în afara granițelor sale. De bună seamă, se arătau numai lucruri „de bine" sau „aspecte" pozitive, în limbajul de atunci. Tema de lucru a propagandiștilor din Coreea de Nord în vara lui 1989 s-a numit „Luna de solidaritate cu lupta poporului coreean". Adică lupta pentru „reunificarea pașnică și democratică" a celor două state din Peninsula Coreea. Astfel au fost botezate zilele scurse între 25 iunie și 27 iulie. La București, evenimentul a fost făcut public vineri, 23 iunie, printr-o conferință de presă organizată de Ambasada Coreii de Nord. În cazul românesc, alături de temele consacrate, un „cal de bătaie" al propagandei externe în 1989 a fost Mihai Eminescu. În orașul grec Larisa a fost vernisată expoziția de fotografii „Imagini și realități ale României contemporane". La Offenbach, în Germania Federală, propaganda externă „raporta" o seară culturală consacrată lui Eminescu. A fost prezentată viața și opera poetului, s-au recitat versuri și a fost audiată muzică românească pe versurile Luceafărului.

Numele poetului scris cu brazi

Despre o inedită formă de omagiere a poetului național în țara de origine informa presa centrală. Pe Dealul Comja din apropierea comunei Seini, județul Maramureș, aproximativ 2.500 de pini și molizi fuseseră plantați în forma literelor ce compun cuvântul Eminescu. Fiecare literă, scria Gheorghe Pârja, avea 24 de metri lungime, 8 metri lățime, iar corpul literei era de 3 metri. Dimnsiuni, firește, care să facă monumetul vizibil de departe.

Din lumea largă

În Ungaria vecină și din ce în ce mai puțin „prietenă", Plenara CC al Partidului Muncitoresc Socialist, după cum se chema oficial partidul comuniștilor, pregătea Congresul planificat pentru luna octombrie. În ședința-plenară s-au decis și schimbări la nivelul conducerii partidului. Până la Congres, afacerile curente aveau să cadă în sarcina unui prezidiu format din patru persoane. Printre acestea – Imre Poszgay. Om „de partid" care nu ocupa însă o funcție de prim rang în stat (era membru al Comitetului Politic Executiv și ministru secretar de stat), Poszgay se arătase favorabil reformelor în repetate rânduri. În același timp, la Moscova continuau lucrările sesiunii Sovietului Suprem al URSS (Legislativul sovietic). În calendarul Organizației Națiunilor Unite, 26 iunie fusese declarată Ziua internațională de luptă împotriva consumului și traficului ilicit de droguri.

Cristina DIAC

JURNALE PERSONALE

(Urmare din pag. I)

Nu există în presa mapamondului din toate timpurile ca zile întregi marile cotidiene, presa, radioul, tv să acorde spații atât de vaste acestui eveniment ce trece neobservat în toate țările lumii adică... strângerea firească, anuală, normală, a recoltei.

La 23 iunie s-au sărbătorit 40 de ani de la înființarea organizațiilor de pionieri. Mare miting la Stadionul „23 august", mii de copii care timp de două săptămâni au întrerupt școala pentru repetiții. De la un capăt la altul, tot colosalul spectacol n-a fost decât o adulație uriașă și o osana ridicată lui și ei. Nimic distractiv, nimic la scara copilăriei, nimic gingaș și pur, ci numai ovații. Copii de 3-4 ani puși să spună lozinci revoluționare, mii de copii făcând și refăcând caleidoscopic mișcări de gimnastică seci, militărești, cazone, fără pic de delicatețe și de specific al vârstei. Pe acest fundal, în tribuna din fața celei oficiale zeci de tablouri modificate, din cartoane colorate, cu același conținut: adulația fără limită.

Fetița lui Ovidiu Figaro a fost selectată să le dea flori „preaiubiților". De marți, împreună cu alți copii, 20 la număr, a fost închisă în școala-internat, unde li s-au dat tuturor fericiților aleși, timp de patru zile, crenvurști subțiri ca degetul, șuncă de Praga și Pepsi la discreție. Meniu bogat, bună dispoziție la discreție, astfel că „tinerii copii" erau în formă maximă, au întins, sătui și zâmbind, florile recunoștinței pentru copilăria fericită pe care-o trăiesc. (Nu există crenvurști și șuncă de Praga poate de 15-20 de ani nicăieri, în nici un magazin din rețeaua comercială. Numai din rețeaua fermelor de partid se distribuie permanent astfel de bunătăți pentru copiii copiilor celor aleși!!!)

Gheorghe Leahu, Arhitect în „Epoca de Aur", Fundația Academia Civică, 2004, p. 237-238

Cineva de la Uniunea Scriitorilor a sunat în absența mea să mă anunțe că am fost propus pentru festivalul de la Struga (din 24-29 august) împreună cu Constanța Buzea. Din nou, deci, formalități (aprobări de la forurile locale), pentru ca în cele din urmă să nu se aprobe, așa cum s-a mai întâmplat.

Se împlinesc 10 ani de când am participat întâia (și singura) dată la „Serile de poezie" de la Struga. Cred că și aceste „Seri..." s-au cam devalorizat și nu mai au prestanța de odinioară.

Victor Felea, Jurnalul unui poet leneș. Ianuarie 1955 – martie 1993, Ediție îngrijită de Lidia Felea, București, Editura Albatros, 2000, p. 729

CRONICA NEAGRĂ

Studenții străini le lucrau pe românce și pe față, și pe dos

(Urmare din pag. I)

Ca la toate căminele, aici se practica din belșug bișnița. Găseai cafea adevărată, pentru că în oraș era doar nechezol (pentru cine nu știe, era un soi de praf din cereale arse din care ieșea o zeamă cu gust amărui). Mulți dintre taximetriștii care zăboveau în zonă aveau grade mari pe epoleți, cunoscătorii spun că aveau chiar și un carnet de evidență în care își notau tot ce mișcă. Erau în legătură cu prostituatele pe care tot ei le supervizau. Acestea aveau mare trecere pe la prohabul studentului de culoare, la portofel, garderobă și la actele ce conțineau informații prețioase etc. În aceste cămine găseai la afișiere sute de anunțuri cu țigări, haine de firmă, aparatură electronică. Aparatele video, nu demult apărute, erau la foarte mare căutare, având în vedere programul redus la tv și, mai ales, slaba informare cu privire la ce se întâmplă în lume, iar filmele străine circulau doar pe video. Între acestea, trufandaua românului inhibat o constituiau filmele porno: cu scene (destul de „hard" și acum, d-apoi atunci!) „m..." („în gură"), „pe la spate", „cu două odată", „între bărbați" și, ptiu, drace!, „cu animale!". O floare foarte rară și scumpă pe atunci pentru niște pui de țărani, de exemplu. Însă studentele stagiare și țărăncuțele aflate în trecere prin astfel de cămine exersau pe bani puțini cele văzute pe casetele de un sfert de kilogram... Când ajungeau întâmplător rătăcite prin zonă, moldovencele bătrâne de la țară își scuipau în sân la vederea unor blondine foarte șic îmbrăcate, spre deosebire de poporul de rând, și care cărau în niște cărucioare fistichii niște omuleți negri cu părul creț. Cărucioare care, de altfel, vedem astăzi pe toate drumurile, dar atunci erau scumpe la vedere.

Cristinel C. POPA

AFACERI EDITORIALE PE SEAMA „TOVARĂȘULUI“

Casa în care s-a născut „Geniul din Scorniceşti“, evocată cu evlavie în biografiile la comandă

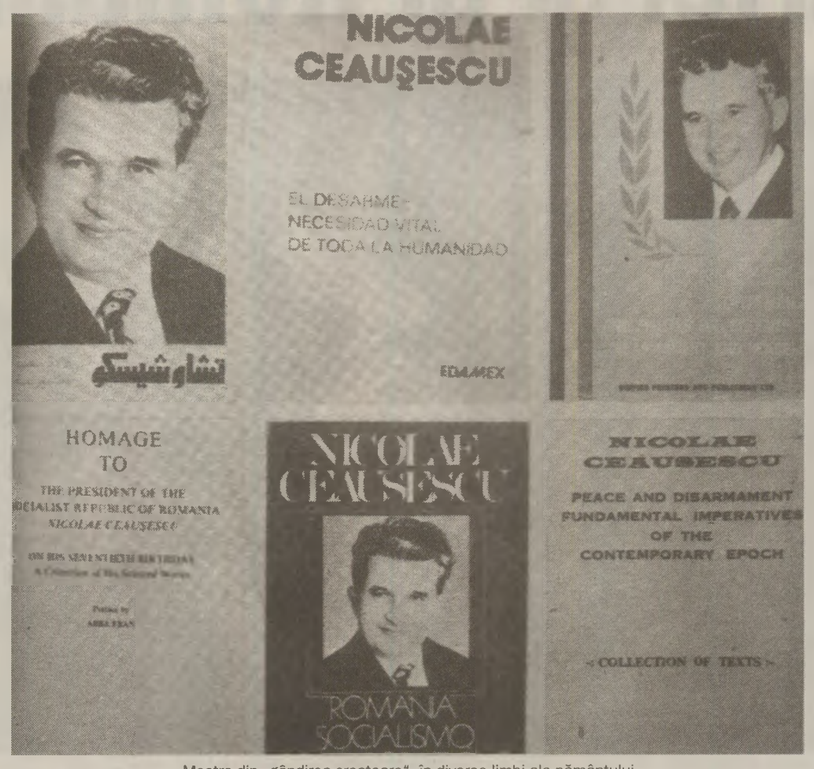

Mostre din „gândirea creatoare“, în diverse limbi ale pământului

(Urmare din pag. 1)

La ce sumă va fi ajuns în final plata ziaristului străin, documentele din Cancelaria CC nu mai menționează însă.

La o variantă avantajoasă pentru toate părțile s-au gândit și editorii suedezi de la Zindermans, din Göteborg. Aceștia au propus statului român publicarea unui volum scris de Per Olof Ekstrom, intitulat „Ceaușescu și România – omul și patria sa“, cuprinzând 450 de pagini. Invocând dificultăți din cauza prețurilor sporite la hârtie și imprimare, Editura Zindermans s-a adresat părții române cu propunerea de a sprijini publicarea cărții prin achiziționarea a 1.000 de exemplare, la prețul de 12 dolari per exemplar. O adevărată afacere! O altă variantă – desigur mai puțin avantajoasă pentru nordici – ar fi fost realizarea lucrării în cadrul unei coproducții româno-suedeze. În acest caz, „Zindermans“ lua asupra sa cheltuielile în valută (drepturile de autor, transportul volumelor din România în Suedia) și difuzarea comercială a 1.000-1.500 de exemplare în Suedia și celelalte țări scandinave.

Partea română ar fi asigurat imprimarea întregului tiraj în România, având dreptul de a-și reține 1.500 de exemplare pentru acțiunile de propagandă și de protocol, precum și pentru difuzarea prin rețeaua de librării din țară. Potrivit calculelor estimative, costul imprimării se ridica la circa 75.000 de lei.

Dintre propuneri, partea română a ales varianta coproducției, între Editura Zindermans și Editura Științifică și Enciclopedică din București, cu menținerea că imprimarea volumului a fost suportată din bugetul MAE.

„Les grands leaders“

Lui Nicolae Ceaușescu, editura Stock i-a rezervat onoarea de a fi primul conducător de partid și de stat dintr-o țară socialistă, prezentat în colecția „marilor lideri“. Pentru „redarea opiniilor“, „Stock“ i-a acordat lui Ceaușescu circa 300 de pagini, în care să scrie despre „problemele majore ale lumii contemporane, trecutul istoric al poporului român și dezvoltarea specifică a României socialiste, politica internă și activitatea externă a statului nostru, evoluția actuală a marxismului și a mișcării comuniste și muncitorești internaționale“. Interviurile urmau a se desfășura pe timpul verii, între 1-30 august, circa 10 ore pe săptămână, în consemnarea publicistului Edouard Guibert. Volumul trebuia finalizat în primăvara anului 1977, pentru a beneficia de lansare la „ceas“ aniversar, o dată cu celebrarea independenței României. Atenți la orice detaliu, editorii francezi s-au angajat să imprime volumul numai după definitivarea textului și autorizarea părții române, cu alte cuvinte după „cosmetizarea“ textului.

Fără valoare

În Occident, volumele dedicate regimului comunist român au fost așteptate cu nerăbdare de către istorici și politologi.

După o atentă lectură, cei interesați s-au convins de lipsa de valoare a biografiilor lui Nicolae Ceaușescu. De pildă, în 1973, Chris Harman, editorul revistei International Socialism, a dedicat volumelor despre Ceaușescu o recenzie „la comun“. Despre cel redactat de Stan Newens remarca: „Cea mai mare parte a cărții este alcătuită din discursuri ale eroului“. Nici cartea lui Donald Catchlove nu l-a impresionat pe recenzor. „Superficială, arată și mai rău decât scrierea apologetică a lui Newens. Aproape la fiecare pagină sunt fotografii ale eroului, unele dintre ele la dimensiuni foarte mari. (...) Cititorul interesat trebuie să caute în altă parte o relatare serioasă“, a concluzionat Chris Harman.

Florin MIHAI

RADIOGRAFII CULINARE

Cu cartofii-nainteee! Marş!

Ajunsesem acasă și nu dobândisem pe traseu decât o bucată, ce-i drept măricică, de costiță afumată, bine împănată. Era o achiziție! Mă uit în frigider și mă apucă amețeala. Pustiu! Nici măcar ciorbă de zarzavat nu mai era! Congelatorul era pustiu de mult! Mi-am adus aminte de bancul ăla cu vânzătorul care făcea reclamă, în gura mare, că vinde frigidere sexi. În momentul ăsta nu mi se părea deloc haios.

Cămara arăta ca o gură de babă știrbă, cu două cepe amărâte în lădiță. Obosită și plină de lehamite, am plecat la piață. Ce era să fac!? Pe drum, nici măcar nu-mi mai venea să mă uit pe la magazine. Mi se blocase și imaginația.

Am ajuns și la piață. Aici, am dat o raită pe la tarabe ca să testez prețurile și am hotărât să cumpăr zarzavat pentru ciorbă, verdeață, o varză și cartofi noi. Am găsit cei mai mici, pe care cumpărătoarele îi evitau. Vânzătoarea, bucuroasă, mi-a lăsat din preț și am cumpărat cinci kilograme. Mici, ca bilele, marea majoritate și câțiva mai răsăriți, aveau să-mi dea ceva de lucru. Dar erau cei mai buni. Așa că, puțin mai săltăreață, în drum spre stația de troleibuz, am intrat ca din obișnuință, la complex, unde, ca prin minune, era o micuță coadă, la brânză. Mi-am pus sacoșa cu bile la adăpost de ochii deochetori și m-am instalat la coadă.

După o jumătate de oră a început vânzarea și am obținut o bucată mare, de un kilogram și patru sute de grame, de brânză bulgărească. Era bună, am gustat-o, tocmai cum trebuie de sărată și grasă.

Bucuroasă nevoie mare, am luat troleibuzul și am ajuns acasă. Îi fac cu ochiul frigiderului și spăl brânza, o porționez și o bag în gura lui. Curând, începe să toarcă mulțumit că are și el treabă. Scot sacul special pentru curățat cartofii noi. Pun în el patru pumni de cartofei, o mână de sare grunjoasă și încep să frământ sacul de câteva ori. Controlez și scot cartofeii gata curățați de coji. Îi pun în apă, la spălat. Continui cu o altă serie, apoi mă opresc. Nu-mi puteam permite risipa!

Mă uit la ceas. Trebuia să pregătesc ceva pentru că „năvăleau turcii de la școală“. Pun tuciul la încins și în el doi pumni de cartofei și o cană cu apă. Îi pun capacul pe o parte să iasă aburul și mă ocup de ciorbă.

Curăț zarzavatul, tai varza fideluță și pun totul la înăbușit, apoi adaug zarzavat de ciorbă făcut de mine în toamnă. A ieșit o minunată ciorbiță, dar... tot de zarzavat!

Cartofeii din tuci s-au prăjit minunat și i-am scos într-un castron. Am uns răzătoarea cu puțin ulei și am ras desupra cartofilor brânză. Cum de ce am uns răzătoarea? Ca să nu se lipească nici fir de brânză de ea. Nu facem risipă!

Am mai pus un rând de cartofi la prăjit, am scos din „tainiță“ un borcan cu castraveți noi pușI la murat și când au venit „turcii“, până s-au schimbat de haine și s-au spălat pe mâini, i-am chinuit în mirosul înnebunitor de costiță prăjită. Masa era gata și hoarda complet zăpăcită de atâtea bunătăți și mirosuri nu scotea o vorbă. Nu se vorbește cu gura plină!

Ciorbiță, cartofei cu costiță și castraveți noi murați, toate minunate, dar... Din tuci am scos ultima șarjă a serii, de cartofiori prăjiți. I-am scurs bine și, așa fierbinți, i-am presărat bine cu zahăr pudră și zahăr vanilinat. Apoi, am pus biluțele pudrate într-un castron mare, ca să nu stea prea înghesuite și o lingură. Am scos un borcan de gem de caise și linguriță, pentru cine dorește. Și au dorit!

După ce au mâncat bine, au înșfăcat castronul cu desertul și s-au aliniat pe hol, în drum către sufragerie, ca doi soldați. Cel mare a strigat: „Cu cartofii-nainteee! Marș!“ și au pornit în pas de defilare, maimuțărindu-se.

Am rămas să strâng masa și i-am strigat: „Răzi tu, răzi, Harap-Alb!“ Da'... el ce știa? Ce vină avea?

Veronica BECTAȘ

ARTICOLUL ZILEI

Rânduri despre un coleg

Puținele-mi cuvinte despre regizorul Aureliu Manea îmi sunt pornite și din spectacolul cu piesa „Trei surori“ de Cehov al Teatrului Municipal din Ploiești (prezentat recent în turneu la București). I-am mai urmărit regizorului unele spectacole, dar îl știu de pe când era student. Gândurile-i despre arta teatrală, neastâmpărate de la început, perseverând, se clarifică și se împlinesc prin două trăsături de bază: încrederea în viață, artistul simțindu-se dator s-o lumineze prin spectacol, și întrebuințarea elementelor meșteșugului scenic, general valabile și obligatorii, într-un fel aparte propriu lui. Spectacolul a devenit pentru el, cu anii, un ritual de artă în care se contopesc toate comportamentele pentru a-i spori sensul filosofic. Totul este construit – ca să-l accepți trebuie să intri în construcția lui, nu să-i aplici una a ta. Elementele de firesc și sensibilitate, structural cerute de teatru, sunt amplificate prin adaosuri construite, mărindu-se, prin aceasta, senzația de naturalețe, sporindu-se sensibilitatea spectatorului.

Să vedem cum întrebuințează el în „Trei surori“ momentele mari, mișcarea scenică, gestul, pauza, rostirea replicilor, metafora și poezia, izolarea și comunicarea personajelor, concentrarea interpreților și efortul creator, elementele profesiunii scenice. Să luăm începutul: personajele intră în scenă, după ce s-a aprins lumina, se îndreaptă cu pași energici spre rampă, încremenind cu ochii în golul sălii. Treptat, de pe fețele lor, în lunga pauză care urmează, îți dai seama că de fapt își scrutează propria lor existență. La final, ofițerii, gata de plecare, vorbesc de aceasta. Concentrarea este atât de mare – sporită de golul care tot crește –, încât Irina, și alte câteva personaje, adunate cu ochii țintă la cel care povestește (de afară se aude mărșăluirea soldaților), fără să-și dea seama, mecanic, pășesc și ele, pe loc. Nu mult după aceea, cele trei surori cad la pământ ca trei coloane retezate de fulger.

Ce plină de semnificații poate fi situarea în scenă! Când Olga începe să vorbească, Maşa, pe scaunul din mijloc, cu fața la public, fără a avea vreo replică, face să i se vadă gândurile pe față. Regizorul n-a întors-o o clipă, ca să nu fie în bătaia ochilor spectatorilor; bărbații, cerc, mai la o parte, stând așa, minute în șir, nu ascultă ce spune Olga, dar sunt pătrunși de tot ce plutește în aer. Solionli, arlechinul stâng, aproape un act întreg fără replici, emițând doar câteva interjecții, ține capul ridicat, fața expusă vederii.

Multe din intrări au o aparență de vârtej. Personajul, fără să țină cont de parteneri, trece la locul fixat, având subtext precis cum să participe la ritualul ce se desfășoară în scenă. Tabloul vivant din fundul scenei (sfârșitul actului I), când se închină un toast, este aglomerat și stângaci, ca la fotografii de bâlci – prin aceasta, semnificativ și artistic. Se poate vorbi mult despre mica personajelor, despre privirile lor. Nu-s niciodată surprinse, deconcertate. Cei doi tineri ofițeri, Fedotik și Rode, aproape că nu au replici, dar câtă semnificație aduce în scenă felul în care sunt mișcați și plasați!

Foarte concludent mi s-a părut ritmul frazei. Alternanță de ton firesc și strigăte sacadate de durere ori de revoltă, sau șoapte șterse. Se vorbește în paralel și în gol, cu accente expresioniste, cu fața spre partener sau nu – deși lui îi sunt adresate vorbele – prin asta oprindu-se emoția, cu ruperi de tonuri, în perfectă concordanță cu gândul. Duelul lui Kulighin cu el însuși (din spatele vorbelor) e un amestec de iubire, lașitate, minciună și dorință. Durerea, pustiul, senzualitatea și distincția bărbătească a lui Versinin (deși multe frazări sunt intenționat identice) cu câtă finețe au fost aduse în scenă. Fără ele, drama și jocul Mașei ar fi căzut în gol. Iar Cebutîkin, cu o figură palidă, își plânge, spre final, lui însuși, durerea, iarăși voit așezat la rampă. Metafora frunzelor uscate de la arlechinul stâng parcă ne-ar spune, prin sufletele personajelor, că pustiul a intrat în casă și în inimi și nu mai este scăpare.

Curajul, dăruirea și concentrarea actorilor de a juca în tensiune și cu asemenea mijloace sunt absolut remarcabile. Efortul eroilor de a se afla în imobilitate scene întregi, culcați, așezați sau în picioare, fără de care strădania spectatorului nu s-ar fi putut naște în rotunjimea în care s-a realizat, este dovada însușirii de către toți a unui crez artistic. Olga, fără putere, întinsă pe pat minute întregi, fără replici – nici respirația nu i-o poți deduce, – pare moartă. Irina, căzută cu fața la pământ, după ce rostește, cu durere-revoltă-neputință, că nu mai aspiră să plece la Moscova: cât a rămas văzută pe frunzele uscate, fără vorbe? Deseori, personajele au gesturi care nu se curmă o dată cu terminarea replicilor (Andrei, după ce i se dă cartea; Natalia, când spune că în oraș s-a răspândit gripa; Kulighin, în picioare, cu capul aplecat pe speteaza scaunului, clipe în șir; Maşa, răsturnată pe pat, într-o poziție extrem de obositoare, capul și brațul drept atârnându-i; despărțirea femeii îndrăgostite de Versinin, făcută cu tonuri și ruperi interioare de o bruschețe rar întâlnită; dansul paroxistic, care nu se termină) – acestea și multe altele, te fac să te întrebi ce credință și ce efort le-au trebuit acestor admirabili actori ca să realizeze ce-au realizat?!

Prin scormonirea în adâncimea sufletelor actorilor și prin vraja pe care aceștia au plăsmuit-o într-un asemenea gen de spectacol, Aureliu Manea dovedește din nou că e un regizor dăruit și cu totul aparte. Un spectacol demn de orice scenă. Cinste Teatrului din Ploiești, în care s-a zămislit.

Ion Olteanu
România literară, nr. 25/1989

Bancuri şi glume spuse de faţă cu Ceauşescu

Inginerul Uncheșel, director general al Centralei de Utilaj Greu și Prese, care avea în subordine circa 11 întreprinderi industriale din țară, își amintește cum reacționa Ceaușescu la glumele și bancurile spuse de față cu el. „Eram la un moment dat în mediu studențesc, iar Ceaușescu avea în program să vină la Casa Studenților.

A coborât în club, a stat pe bancă, a stat de vorbă omenește. A fost o glumă a unui mare șef de partid. Era înainte de 1989 o platformă mică în mijlocul barului, din parchet. Ce e acolo?, a întrebat acea figură marcantă a partidului, iar noi am răspuns: cântăreți, recitatori. Omul din partid care îl însoțea pe Ceaușescu a zis: «Dar fete mai dezbrăcate nu aveți?, că atunci când era Chivu Stoica erau?». Am răspuns că da, la care el s-a adresat lui Ceaușescu. «Vedeți, tovarășe Nicolae Ceaușescu, de aceea a întârziat Chivu Stoica». Probabil a gustat gluma, dar a rămas sobru. Nu prea zâmbea.“

De asemenea, Uncheșel a auzit un banc spus chiar de la Alecu Floareș, responsabilul cu propaganda în zona Iașiului. „Fusese festivalul de artă al studenților și el îl auzise de la Divertis sau de la altă formație artistică de divertisment de acest gen. Zice Floareș: «Să vezi ce au spus ăștia: pot să vă spun basme cu Mariana Cosânzeanu, că pe vremea asta nu mai poți să spui cu Ileana». Sau era unul care bătea un cui cu un baros și îl bătea în vârf. Și vine altul și zice: băi, proști mai sunteți, nu vedeți că-i un cui pentru celălalt perete? Se mută și vine al treilea și le zice: băi, aveți grijă, că ăsta-i peretele de vest, să nu treceți dincolo!». Floareș spunea aceste glume, chiar dacă erau politice. Deci erau manifestări, chiar la nivel mare, adică la dimensiunea Iașului.“

Cristinel C. POPA

AICI RADIO EUROPA LIBERĂ!

Comunismul xenofob: cazul Bulgariei și al României

Conceptul de „național-comunism" a servit multă vreme cercetătorilor care se specializează în problema comunismului pentru a descrie refuzul (de partidele sau liderii conducători) definiției sovietice a „internaționalei proletare" ca noțiune cuprinzătoare și privilegiată față de interesele naționale definite local. Deși istoricii ar fi, probabil, de acord că primul lider „național-comunist" a fost iugoslavul Tito, lista liderilor care la un moment dat sau altul au fost considerați „calificați" pentru această categorie nu este în nici un caz scurtă; iar categoria în sine include câțiva „băieți răi". Într-adevăr, în cartea sa, devenită clasică, „Blocul sovietic: unitate și conflict", publicată pentru prima dată în 1960, Zbigniew Brzezinski l-a inclus pe maghiarul Imre Nagy printre cele mai de seamă figuri ale „național-comunismului" anilor 1960. De atunci totuși, lista s-a mărit și include figuri precum Mao în China, Enver Hoxa în Albania, Nicolae Ceaușescu în România. În trecut, o asemenea eterogenitate ar fi expus la critici categoria „național-comunismului", din moment ce s-ar fi putut aduce acuzația argumentată că ceea ce diferențiază un „național-comunism" de un altul este mai semnificativ decât ceea ce le apropie.

Totuși, conceptul de „național-comunism" a avut sens atâta vreme cât s-a putut argumenta că, în ciuda diferențelor lor, ceea ce unea „național comuniștii" de un fel sau altul era interesul lor comun de a ține la distanță pericolul interferenței sau intervenției sovietice. Ceea ce nu s-a întâmplat însă întotdeauna. Pentru toate ezitările lor, atât Iugoslavia, cât și China, au sfârșit prin a-l susține pe Hrușciov, care și-a trimis tancurile peste tovarășul lor „național comunist" Ungaria în 1956. Strânsa colaborare a României cu Iugoslavia și China, într-o perioadă ulterioară, dar și relațiile corecte dintre București și Tirana începând cu anii '60, pot fi explicate, măcar parțial, prin „național-comunism" ca numitor comun.

Acest numitor comun nu prea mai are sens în situația în care sovieticii, renunțând explicit la „doctrina Brejnev", au recunoscut deschis dreptul fiecărui membru al „comunității socialiste" de a urma calea de dezvoltare politică și socială potrivită intereselor sale. Cum scria cercetătorul francez în științe politice, Jacques Rupnik, unul dintre principalele elemente care caracterizează „ideea curentă la Moscova despre relațiile dintre «țările surori» este o recunoaștere explicită a faptului că fiecare grup lider din blocul țărilor estice poate alege metodele pe care le consideră cele mai potrivite pentru a menține stabilitatea". La fel de important, potrivit lui Rupnik, atât „gorbacioviștii", cât și oponenții lor din conducerea sovietică (mai ales Ligacev), par să nu aibă nici o remușcare cu privire la faptul că lasă Europa de Est (după cum s-a exprimat de curând savantul american Charles Gati) „de capul ei".

În opinia analiștilor occidentali, Jivkov și Ceaușescu „evoluaseră" de la „național-comunism" la „comunism xenofob" FOTO: Arhivele Naționale

De la „național-comunism" la „comunism xenofob"

Neglijența benignă a Moscovei a fost semnul, printre altele, că „național-comunismul" și-a pierdut totuși din importanță, pe care se pare că ar fi avut-o în trecut. Astăzi, neînțelegerile dintre „partidele tovărășești" sunt determinate mai ales de atitudinea lor față de reforme. „Fratele mai mare" s-ar putea să nu mai insiste asupra emulației, dar, în mod paradoxal, rezultatul acestei situații a fost o creștere, mai degrabă, decât o scădere în relief a ideologiei. Deși e poate prematur să vorbim despre o „bandă a celor cinci" est-europeni, cum face Gati atunci când discută despre regimurile care se opun reformei din Bulgaria, Cehoslovacia, RDG și România, nu încape îndoială că, în ciuda unor diferențe semnificative, fiecare dintre cele patru țări, separate, iar uneori împreună, încearcă să furnizeze o justificare ideologică alternativă pentru respingerile implicite sau explicite ale reformelor.

Potrivit lui Rupnik, atitudinea liderilor est-europeni față de procesul reformelor în desfășurare în URSS „este în funcție de relațiile pe care le au cu respectivele societăți, de gradul de acceptare, fiind corelată cu prioritatea, fie pentru control social, fie pentru căutare tacită a consensului în societate". Lucrurile ar putea sta astfel, dar, după cum este bine știut, chiar și regimurile care au ca prioritate controlul social încearcă să manipuleze consensul social în direcția dorită de liderii lor. Pe fondul rezistenței la reformă, aceste manipulări ar putea duce la ceea ce ar putea fi desemnat drept „comunism xenofob".

Rădăcinile ideologice ale „comunismului xenofob" s-ar putea trage din conceptul stalinist de „socialism într-o singură țară". Întrucât acest lucru pune accentul, în mare măsură, atât pe interesul național, cât și pe supraviețuirea purității ideologice. Totuși, în practică, albanezul Enver Hoxa ar trebui, probabil, să fie „onorat" cu titlul de prim lider „comunist xenofob". „Comunismul xenofob" este comunismul în căutarea numitorului comun național primar.

Michael Shafir
Radio Europa Liberă (München) – Raport al secției de cercetare, condusă de dr M. Shafir. Document din „Arhiva 1989", Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca
(Traducere din limba engleză de Eliza DUMITRESCU)

SUGESTII, SESIZĂRI, RECLAMAȚII

Conducerea IAS Măxineni a fost destituită pentru „indiferență, indisciplină și dezordine"

La îndemnurile secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în numeroase unități agricole de stat se muncește intens, cu înaltă responsabilitate și exigență la strângerea și depozitarea recoltei de vară, la însămânțarea culturilor duble, la întreținerea culturilor și aplicarea irigațiilor, la strângerea și depozitarea furajelor, la lucrările în grădinile de legume, vii și livezi, precum și zootehnie. În această atmosferă de mobilizare generală a forțelor pentru îndeplinirea sarcinilor mari ce revin unităților agricole în campania de vară, se mai întâlnesc încă unele abateri de la normele de muncă, de la ordinea și disciplina în producție, de la etica profesională a unor cadre investite cu munci de răspundere în conducerea unităților agricole.

La Întreprinderea Agricolă de Stat Măxineni și la Cooperativa Agricolă de Producție din aceeași localitate nu a existat preocupare pentru buna desfășurare a recoltatului orzului. În urma controlului efectuat de secretariatul Comitetului Județean de Partid, s-au constatat grave abateri în organizarea și desfășurarea actualei campanii agricole. Formații întregi de combine au stat inactive mai bine de o săptămână, deși orzul depășise faza de coacere optimă pentru recoltare: combinele venite în ajutor tot de o săptămână de la IAS Baldovinești nu au lucrat, fiind defecte, iar altele de la IAS Râmnicelu, deși în stare de funcționare, nu au fost folosite. Cu toate că s-a atras atenția asupra necesității de a se transporta și depozita producția în ziua recoltării, datorită proastei organizări, o parte din orz a fost lăsat în câmp, unde a rămas și în cursul nopții.

În cadrul IAS Măxineni culturile sunt fără excepție, în marea lor parte, puternic îmburuienate, cu implicații grave asupra realizării producțiilor agricole planificate, iar directorul întreprinderii a dezinformat cu privire la stadiul lucrărilor de întreținere. În această unitate lipsurile s-au înmulțit în timp, datorită crasei lipse de răspundere, a deficiențelor de ordin organizatoric, a indisciplinei și încălcării tehnologiilor. Dacă unele producții se „anunță" mici, aceasta este o consecință a modului necorespunzător în care s-a acționat la irigarea culturilor, a neasigurării densităților de plante corespunzătoare pe toate solele, lipsuri care nu au fost operativ și profund analizate în vederea stabilirii unor măsuri eficiente. Deși suntem în plină campanie, o parte din șefii de fermă lipseau din unitate, fiind plecați la Brăila sau în alte localități, iar contabilul-șef al unității la ora 18:00, în loc să se ocupe de transportul și valorificarea producției, era plecat la domiciliul din Brăila. În mod cu totul nepermis, împuternicitul ICAPPA era plecat din CUASC acasă, iar unii împuterniciți de la formațiile de lucru nu cunoșteau unde se află formația de care răspunde. Inginerul-șef al trustului, deși trimis la IAS Măxineni pentru a sprijini colectivul de muncă, a părăsit unitatea, mergând la Brăila să dea un telefon la departament.

Grave abateri s-au constatat și la CAP Movila Miresii, unde pe o solă de 68 ha orz, datorită indisciplinei și lipsei de control din partea împuternicitului statului, a inginerului-șef al unității și a celorlalte cadre de conducere s-au constatat pierderi foarte mari la recoltat. Analizând cu exigență situațiile acestea, care constituie flagrante încălcări ale legilor țării, manifestări ale indiferenței, indisciplinei și dezordinei care și-au făcut loc în unitățile respective, secretariatul Comitetului Județean de Partid a stabilit următoarele măsuri: Alexandru Dogaru, directorul IAS Măxineni, a fost destituit din funcție, fiind trecut șeful fermei nr. 8 la aceeași unitate, fiind pus în discuția adunării generale de partid în vederea sancționării sale cu „Vot de blam cu avertisment"; Nica Sandu, inginer-șef la IAS Măxineni, să fie pus în discuția adunării generale de partid și sancționat cu „Vot de blam cu avertisment"; Grigore Banu, contabil-șef la IAS Măxineni a fost destituit din funcție, desfăcându-i-se totodată contractul de muncă, retragerea avizului de a mai îndeplini funcția de contabil-șef și punerea sa în discuția adunării generale de partid și sancționarea cu „Vot de blam cu avertisment"; Constantin Coman, inginer-mecanic la IAS Măxineni, să fie pus în discuția adunării generale de partid și sancționat cu „Vot de blam cu avertisment"; Stan Aldea, împuternicit al ICAPPA pentru CUASC Măxineni, să fie pus în discuția adunării generale de partid, exclus din rândul membrilor de partid și să i se desfacă contractul de muncă; Dănuț Migai, instructor al Comitetului Județean al UTC, împuternicit al statului în campania de vară la formația nr. 2 IAS Măxineni, să fie pus în discuția adunării generale de partid și sancționat cu „Vot de blam cu averisment" și trecut în producție; Alexandru Cârlioru, inginer Trustul IAS, împuternicit al statului în campania de vară la formația nr. 1, să fie pus în discuția adunării generale de partid și sancționat cu „Vot de blam cu avertisment"; Dumitru Danielescu, inginer-șef Trustul IAS a fost eliberat din funcție și trimis să muncească la IAS Măxineni în funcția de director, pus în discuția adunării generale de partid și sancționat cu „Vot de blam cu avertisment"; Dimofte Toader, secretar al comitetului comunal de partid Movila Miresii și primar al comunei să fie sancționat cu „Vot de blam".

Totodată, secretariatul Comitetului Județean de Partid a atras atenția în mod foarte serios tovarășilor Ivanov Nicolae care răspunde de CUASC Măxineni, Ion Susanu, directorul Trustului IAS, Gheorghe Ilie, directorul Trustului SMA, Nicolae Popa, directorul ICAPPA, Ionel Pitrop, directorul ITA, care se fac vinovați de comiterea abaterilor respective. Secretariatul Comitetului Județean de Partid cere tuturor cadrelor de partid și de stat, tuturor cadrelor de conducere și specialiștilor din unități să acționeze cu deplină răspundere pentru buna organizare și desfășurare a muncii. Se impune ca din aceste situații să se tragă toate învățămintele necesare în toate unitățile județului să se acționeze în ritm susținut la timp și fără pierderi a recoltei de vară, să se efectueze operativ și de cea mai bună calitate lucrările de eliberare a terenului și însămânțare a culturilor duble, să se execute în cele mai bune condiții lucrările de întreținere, să se asigure densitatea corespunzătoare pe toate solele și irigarea culturilor.

Este cât se poate de clar că, dacă în această perioadă nu se acționează într-un desăvârșit spirit de ordine, disciplină și răspundere politică și profesională în toate unitățile, în toate formațiile de lucru se va diminua substanțial recolta acestui an și, ca urmare, retribuțiile lucrătorilor din agricultură. Va trebui să se acționeze în spiritul sarcinilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu prilejul recentelor vizite de lucru în unitățile agricole din mai multe județe. Și în județul Brăila sunt toate condițiile pentru a se obține în acest an producții deosebit de bune. Dispunem de tot ceea ce este necesar, iar acum, totul depinde de noi! Aceasta este realitatea, aceasta trebuie să devină, zi de zi, ceas de ceas deviza mobilizatoare pentru toți cei care muncesc pe frontul recoltei.

Înainte (jud. Brăila), nr. 9.923/1989

DIN PRESA EXILULUI

Miting al independenților la Chișinău

La 26 iunie, 1989, în Piața Biruinței din Chișinău, a avut loc un miting, la care au participat peste 80.000 de persoane, organizat de Frontul Popular din Moldova. Au fost prezente și „organele de partid, comunică Radio Chișinău, spre a discuta consecințele politicii staliniste pentru destinele poporului moldovenesc și pregătirile pentru Plenara CC a PCUS în problema relațiunilor între națiuni". Ion Constantin Ciobanu, președintele Sovietului Suprem al RSS Moldova și primul secretar al Uniunii Scriitorilor, Ion Țurcanu, poeta Leonida Lari și aleșii „grupului moldovenesc" din Congresul deputaților URSS și alți vorbitori au evocat victimele terorii staliniste, au cerut „lichidarea spațiilor albe din istoria Moldovei". S-a vorbit și despre ocupația și anexiunea din 1812 și 1940, „unii vorbitori calificând ziua de 28 iunie 1940 drept baza tuturor nenorocirilor poporului moldovenesc. S-au făcut auzite afirmații întemeiate despre aceea cum că, după anul 1940, în Moldova nu s-a schimbat nimic, au răsunat atacuri împotriva conducerii Republicii!", comunică, în continuare Radio Chișinău, în 25 iunie. Duminică, 9 iunie, organizația „interfront", care a încercat să regrupeze celelalte naționalități din RSS Moldova, a organizat o manifestație care n-a întrunit decât 1.500 de persoane. Contramanifestanții erau, în schimb, între 25.000 și 30.000 de persoane, au ocupat Piața Biruinței și au cântat din nou cântece naționale, rugăciuni, în timp ce oamenii îngenuncheau. Miliția locală a fraternizat cu aceștia din urmă, pe pancartele cărora scria „Moldova moldovenilor", „Afară cu ocupanții", în timp ce rusofilii purtau pancarte pe care scria: „Nu suntem invitații voștri, suntem la noi acasă!"

Lupta (Paris), nr. 125/1989
Articol primit prin bunăvoința doamnei Ditza Goshen coordonatoare a Centrului de Studiu și Cercetare a Istoriei Evreilor din România de la Universitatea Ebraică din Ierusalim

DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ

Tensiuni etnice în creștere; protestatarii sovietici atacă o secție de poliție

Moscova. Duminică, trustul american Chicago Sun-Times publica o știre preluată din ziarul Pravda, conform căreia o mulțime înarmată cu bețe, pietre și bare de metal au atacat o secție de poliție din Kazahstanul sovietic, tensiunile etnice care au explodat acum nouă zile în orașul Novy Uzen extinzându-se. Există știri și despre neliniștile etnice din Moldova. Cotidianul spune că la sfârșitul săptămânii proteste și tulburări au izbucnit în cinci orașe din Kazahstan din apropierea Mării Caspice. A fost cel mai extins protest înregistrat în republica asiatică centrală de la cel din decembrie 1986, când mii de tineri cazaci s-au revoltat. Mai mult de 100 de persoane au murit luna aceasta în contextul tulburărilor etnice din republicile asiatice sovietice, Kazahstan, Uzbekistan și Tadjikistan.

În Moldova, zeci de mii de oameni au luat cu asalt piața centrală a capitalei Chișinău pentru a „comemora" instaurarea republicii de la 28 iunie 1940, desprinsă din țara-mamă, România. „Am fost îndoctrinați să celebrăm această zi ca pe una de eliberare, dar noi o percepem ca pe una de ocupație", a spus un ziarist local. A spus că cei 40.000 de oameni, mulți dintre ei purtând steaguri românești, cu roșu, galben și albastru, au umplut centrul orașului pentru a cere ca limba oficială să fie cea moldovenească și pentru a solicita întoarcerea la alfabetul latin și renunțarea la cel chirilic. În Kazahstan, tulburările au fost consemnate și de ziarul oficial kazah Izvestia.

Autoritățile spun că resentimentele față de standardele ridicate de viață ale minorităților etnice, condițiile economice și sociale grele, indiferența oficialilor locali și fundamentaliștii musulmani, toate au contribuit la aceste tulburări. Potrivit ministrului de Interne, cei 150 de oameni care au atacat secția de poliție din Mangyshlak au fost dispersați de trupe aduse cu elicopterul.

Mangyshlak se află la circa 135 de kilometri de orașul petrolier Novy Uzen, unde patru oameni au fost uciși la 17-18 iunie.

InfoMina

Un careu... cu dop!

ORIZONTAL: 1) Otrăvire a organismului, care poate fi și datorită consumului abuziv de alcool. 2) Sistem al organismului omenesc, grav afectat la împătimiții alcoolului – Ritm care își face efectul nociv predispoziția spre alcoolism. 3) A se ieți – Zgomotul dopului sticlelor de șampanie (inf.). 4) Pomădat – Regretat actor și poet român (1912 – 1977), autor al versurilor: „Nu bea el din pahare, vrăjitul, / El bea din isvoare, vestitul". (Emil). 5) Supranumită „cea albă", luptă pe toate meridianele globului împotriva consumului excesiv de alcool și a urmărilor sale – Mioriță laie. 6) Pronume personal – Chemare la rațiune, pe care o fac organismele sanitare împotriva alcoolismului – Măsură agrară. 7) A îmbiba creierul cu aburii nocivi ai beției – Începe isteria! 8) Fire de război – Notat. 9) Primejdie posibilă pentru sănătatea orcărui alcoolic împătimit – Tratamente la Amara – Punct de plecare pentru veselie! 10) Lamb șchiop! – Starea beției – Oferă un repaus obligatoriu după o noapte de chef. 11) Simptom constând în nesiguranța mâinilor, care se manifestă la alcoolici înveterați.

VERTICAL: 1) Organ vital, ale cărui funcții sunt grav tulburate de consumul abuziv de alcool – Formă cea mai comună și, chipurile, cea mai inofensivă a consumului de alcool. 2) Categoric – Calificativ pentru proasta deprindere a beției – Din nou. 3) Leziuni produse datorită căderilor alcoolicilor ce nu-și mențin echilibru. 4) Una din surorile mioarei – Conținut de butcă! 5) Xantipa Oprea – Situație care, la alcoolici, nu-i niciodată normală – Cap de huhurez! 6) Începutul ispitei! – Alcoolicii nu o pot suferi – Local cu băuturi alcoolice. 7) Începutul obișnuinței! – Saloane de spital, unde, printre altele, se face și dezintoxicarea alcoolicilor. 8) Inveteratii pătimași ai paharului, priviți din punct de vedere clinic. 9) A ispiti ca o cârciumă deschisă – Sandu Rudescu – În vârful picioarelor! 10) Organizarea oficială a unei campanii împotriva alcoolismului. 11) Începutul etilismului! – Nectar din belșug bolnavului căzut în comă alcoolică – Pretextul tuturor paharelor date pe gât.

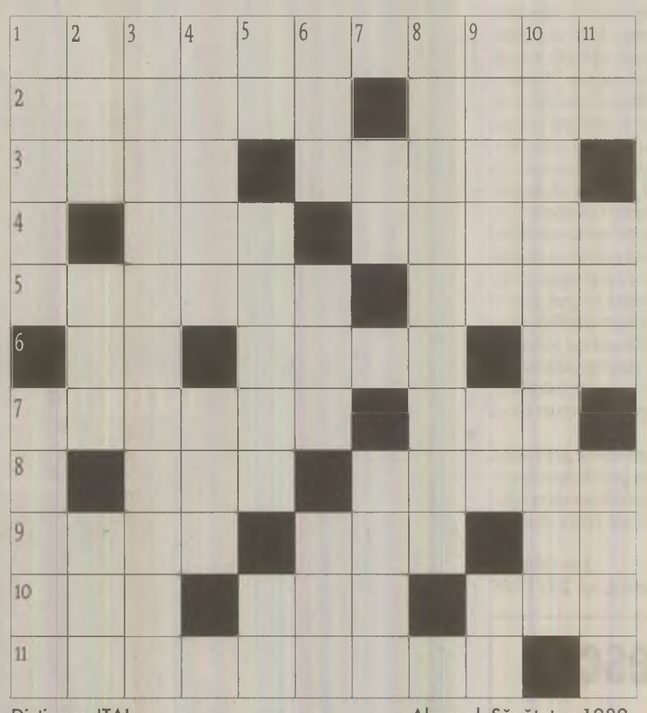

Dicționar: IȚAI Almanah Sănătatea 1989

anunțuri

CERERI ȘI OFERTE

Întreprinderea Munca Textilă încadrează de urgență doi fochiști, un operator tratarea apei, 4 controlori poartă, doi mecanici motopompă.

Căutăm femeie pricepută, internă, pentru îngrijire copil. Așteptăm provincia.

Oficiul central farmaceutic București, Str. Av. Sănătescu nr. 48, Sect. 1, încadrează conform Legii 12/1971, muncitori necalificați (bărbați), cu domiciliu stabil în București.

CUMPĂRĂRI

Videorecorder sigilat marcă deosebită, imprimantă (Printer) pentru Computer Personal.

Cumpăr casetă direcție Fiat 1800.

Cumpăr ARO pe benzină, defect, eventual avariat.

ÎNCHIRIERI

Caut apartament (garsonieră) semimobilat, cu telefon, în Vatra Luminoasă, Universitate, Stadionul 23 August.

Ofer cameră mobilată, intrare separată, Drumul Taberei.

amintiri

PENTRU TOATE VÎRSTELE
JOCURILE LOGICE
JOCURI EDUCATIVE — JOCURI COLECTIVE

Jocurile logice, educative, colective sînt, în ultimul timp, tot mai mult solicitate de cumpărătorii de toate vîrstele.

Întreaga gamă de jocuri și jucării realizate de CENTROCOOP sub emblema „JECO" este astfel concepută încît să contribuie la stimularea inițiativei, capacității de creație, independenței de acțiune și gîndire, la dezvoltarea spiritului de colectivitate.

Jocurile și jucăriile realizate sub emblema „JECO" pot contribui, de asemenea, la dezvoltarea proceselor de cunoaștere, percepție, reprezentare, limbaj, imaginație, atenție voluntară, urmărind însușirea și consolidarea cunoștințelor, formarea personalității copiilor, și, implicit, a unor trăsături de caracter ca: perseverența, cinstea, hărnicia, curajul, spiritul de ordine și disciplină, responsabilitatea.

De aceea, jocurile logice, jocurile educative, jocurile colective sînt daruri utile pentru copiii dv. de toate vîrstele.

În București, ultimele noutăți se găsesc în magazinele „Recoop" din: Calea Victoriei nr. 16—18 (Pasaj), Bd. Republicii nr. 80 A, Calea Moșilor Nr. 135, str. 13 Decembrie nr. 26 și la micromagazinul din holul Teatrului „Ion Creangă".

La cerere, jocurile pot fi expediate la domiciliu prin unitățile „Comerțului prin coletărie" sau „Cartea prin poștă", str. Sergent Nițu Ion nr. 8—12, cod 76324, sector 5, București. Se onorează comenzi în valoare de minimum 100 lei, cu plata ramburs la primirea coletului.

Sugestii privind jocurile lansate sau crearea de noi jocuri, precum și comenzi din partea unităților comerciale se primesc la „RECOOP", str. Sf. Ștefan nr. 21, sector 2, cod 70306, telefon 13 81 75 și 13 62 60, telex 10393.

Atenție! Vă rugăm rețineți emblema:

vremea

În țară, vremea a fost caldă, temperatura aerului fiind în creștere față de ziua precedentă. Cerul a fost variabil, cu înnorări mai accentuate pe arii relativ extinse în zonele vestice ale țării.

În zonele deluroase și la munte, pe alocuri, au căzut ploi însoțite de descărcări electrice, în rest, averse izolate.

Temperaturile maxime au fost cuprinse între 24 și 25 de grade, iar minimele s-au situat între 14 și 20 de grade.

La București, vremea a fost caldă, cu cer variabil mai mult noros în cursul dimineții. Vântul a suflat slab până la moderat, cu unele intensificări în timpul nopții.

Temperaturile maxime au fost cuprinse între 30 și 33 de grade, iar cele minime, între 14 și 16 grade.

tv 26 iunie 1989

19:00 Telejurnal
19:25 Ctitorii ale Epocii de Aur. Documentar
19:45 Știința pentru toți
Cercetări în domeniul hidrotehnicii
Redactor Eugen Roibu
20:10 Industria – programe prioritare
În spiritul sarcinilor subliniate de tovarășul Nicolae Ceaușescu la ședința Comitetului executic al CC al PCR
Rolul centralelor la înfăptuirea planului producției fizice
Redactor George Ghidrigan
20:30 Tezaur folcloric în concert
Portul popular și cântecele noastre
Redactor Marioara Murărescu
21:00 Democrația muncitorească, revoluționară în acțiune
Echipele de control ale oamenilor muncii
Mandat încredințat, mandat onorat
Redactor Victor Teodoru
21:20 Din lumea capitalului
Documentar
Redactor Victor Ionescu
21:35 Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie!
Versuri pariotice, revoluționare
Redactor Ruxandra Garofeanu
Regia artistică Ion Filip
21:50 Telejurnal
22:00 Închiderea programului

Scînteia — JURNALUL ROMÂNIEI 1989 - ACUM DOUĂZECI DE ANI

Director: Marius Tucă Editori: Lavinia Betea (șef secție Istorie recentă), Cristina Diac, Florin Mihai, Ilarion Țiu, Alexandra Zotta (redactori secția Istorie recentă) Design: Ioana Bindea Redacția: Mircea Opriș, Adrian Mogoș, Cristinel C. Popa, Veronica Bectaș, Eliza Dumitrescu, Adela Cristina Teodorescu, Andrei Stoicu, Ramona Vintilă Fotografii: Arhivele Naționale Ilustrație: Mihai Stănescu Telefon: 021 318 20 37
e-mail: istorie.recenta@jurnalul.ro Layout: Olguța Cîrlan Procesare imagine: Ileana Caloteasa, Robert Tătaru Corectură: Daniela Ionescu, Emanuela Bargan, Mihaela Coaje Tiparul executat la: Tipografia INTACT

Pagini realizate cu sprijinul AGERPRES
Agenția Națională de Presă AGERPRES